

Олексій Куш

Фінансовий експерт

10.05.2022 3740

Інші блоги автора

- [Бюро економічної безпеки. ...](#)
- [Чиновники залякали людей, що ...](#)
- [Українців чекає ще не одна ...](#)

Проблема з пальним: дві “помилки” влади

Якщо ситуація залишиться такою ж, то трейдери шантажем доб'ються того, що їм піднімуть мінімальну ціну до 60 гривень за літр

В Україні в останній тиждень квітня виник дефіцит пального на АЗС, який триває досі. 29 квітня уряд підвищив граничні ціни на бензин та дизпаливо на 40-43%. Раніше, у березні Верховна Рада ухвалила закон, який передбачає нульову ставку акцизу на бензин, дизельне пальне та скраплений газ, а також зниження ПДВ з 20% до 7%. Кризу пального в уряді хочуть вирішити за рахунок збільшення поставок через польські транзитні шляхи.

У кризи з пальним є декілька чинників. Об'єктивний полягає в тому, що погіршена логістика. Під час війни ми були вимушені переорієнтовуватися на альтернативні паливні потоки. До широкомасштабного вторгнення їх основна частка йшла через Білорусь. Зараз зросло навантаження на залізницю, не працюють південні порти. Знищенні бази нафтопродуктів. Вони виконують роль своєрідного буфера – повинні компенсувати додатковий попит.

Але були також “помилки” влади:

- 1) Одна з них – введення адміністративного регулювання цін на пальне.
- 2) Друга – зменшення акцизів.

Якби не було адміністративного регулювання, розрив між попитом і пропозицією вирішився би через врівноважену ринкову ціну.

Заправитися можна було б, але це коштувало б дорожче. Тут виникає проблема, що багатьом бензин за такими цінами недоступний.

Друга помилка – зменшення акцизів і податку на додану вартість. Це фактично **позбавило бюджет мільярдів гривень.**

За рахунок цих доходів можна було створити систему підтримки для малозабезпечених людей та волонтерів. Запустити електронні паливні талони. Людина втратила роботу і хоче поїхати на захід забрати свою сім'ю – у "Дії" є ця інформація. Їй можна було б надіслати запит і отримати бензин за зниженою ціною. За допомогою електронної системи можна було б унеможливити спекуляцію талонами. Така система є у багатьох країнах Південної Америки, наприклад. Для тих, хто може платити – була б ринково врівноважена ціна.

Ціна на пальне відрізняється від інших товарів еластичністю. При зростанні ціни попит може не падати, а навпаки зростати. Така ж тенденція є у ціни на хліб.

Скасування податків, які становили до 40% ціни, призвело до того, що декілька трейдерів – в Україні ринок поділений між чотирма-п'ятьма компаніями – отримали повну ринкову ціну, але надприбутки поклали до себе в кишені. Ціна не впала пропорційно до зниженні податків. Українці від податкової пільги фактично нічого не отримали.

Адміністративне регулювання має місце лише за однієї умови – коли держава повністю націоналізує паливну логістику під час війни.

Якби держава сама купувала паливо та його продавала, тоді це могло б спрацювати.

У нас з одного боку виходять ігри у сильну державу, з іншого – ігри у ринкову економіку. А це не поєднувано.

Дається взнаки **відсутність** "серйозного" **Антимонопольного комітету** – він мав би зараз розслідувати зговір паливних **трейдерів** стосовно дефіциту пального.

Тому що ми бачимо шантаж з їхнього боку – вимагають підняти ціну, а податковими пільгами покривають збитки.

Цей дефіцит дозволяє підпільним АЗС піднімати ціну. Тому що така ситуація одразу породжує створення тінювих ринків.

Якби зараз заборонили продавати валюту, у нас були б два курси – від Нацбанку та тінювий, який вирізнявся б удвічі. Те ж з паливом. Вже в оголошеннях пишуть, що можна за 100 гривень купити літр бензину без черг. Офіційно – продають за 40. Реальна ціна мала б бути десь 70 гривень за літр, при цьому не було б черг. Але для волонтерів та малозабезпечених потрібна система пільг. При цьому трейдери за такою ціною мали б платити податки.

Палива вистачає на військові потреби та посівну. Держава має забезпечувати волонтерів та внутрішні міграційні потреби. Це не важко зробити.

Можна зараз домовлятися із Польщею, Румунією, Молдовою про постачання палива.

Але це не вирішить проблеми, які лежать в основі.

- 1) Якщо є адміністративне регулювання, але залишаються приватні АЗС, то це призводить до порожніх заправних станцій.
- 2) А відсутність оподаткування – до того, що держава не має ресурсів підтримати людей, що не можуть купити пального за високими цінами.

Потрібно скасувати адмінрегулювання і вводити талони для тих, хто цього потребує.

Якщо ситуація залишиться такою, якою є, то у нас будуть цінові качелі –

- 1) трейдери за рахунок шантажу доб'ються того, що їм піднімуть мінімальну ціну до 60 гривень за літр.
- 2) Вони декілька тижнів так працюватимуть і вимагатимуть ще її підняти. Але одна справа, коли ринок визначає ціну, а інша – коли **домовленість чиновника та приватного власника АЗС**.

Олексій Куц, для Gazeta.ua